

Hakikat Çerağını Anadolu'da Yakan Pir Hünkâr Hacı Bektaş Veli

Yasin TEMEL / Nevşehir Valiliği İl Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü

Bu topraklarda bütün canların bir olduğunu bütün dünyaya haykıracağız. Bizim yolumuz irfan yolu, bizim mektebimiz irfan mektebidir.

Hacı Bektaş Veli, Ahmed Yesevi'nin halifesi Lokman Perende'nin bizzat talebesidir. Kendisi mükemmel bir dinî-millî kültür formasyonu almıştır.

Bu sebeple O, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması için Türkistan illerinden vazifeli olarak gönderilmiştir. Böylesine mesuliyetli bir görevi üstlenen Horasan Alperenlerinden Hacı Bektaş Veli'nin hayatı ve eserleri'ni burada bir kaç satırla anlatabilmemiz mümkün değildir. Onun hayatını daha çok eserlerinden hareketle ele almak zorundayız.

Hünkârın öğretileri insanlığa ışık tutan ve aydınlatan niteliktedir. "İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır" sözü ilmin insanın varoluş amacına nasıl hizmet etmesi ve neler yapması gerektiğini ifade etmesi açısından çok önemlidir.

Horasan Erenlerinin, Anadolu Erenlerinin, Anadolu irfan mektebi olarak asırlardır yaşattığı Hacı Bektaş Veli'nin, Hacı Bayram Veli'nin, Yunus Emre'nin, Mevlana'nın, Taptuk Emre'nin, Balım Sultan'ın, her birisinin gergef gibi bu toplumun genlerine işlediği bu irfan medeniyetini yeniden diriltmek mecburiyetindeyiz.

Tarihte iz bırakan bütün büyük fikirler ya büyük bir geleneğe dayanmıştır ya da o geleneği devam ettirmiştir. Hacı Bektaş Veli'nin ait olduğu, zenginleştiği, büyüttüğü, derinleştiği gelenekte bizim Anadolu irfan geleneğimiz olarak yüzyıllardır sadece bu topraklara değil bu toprakların çok ötesinde bütün insanlığa ışık tutmaya devam ediyor.

Zira gelenek dilimizde kelime itibarıyla gelene ek yapmaktır. Etimolojik olarak gelene ek yapmaktan türemiştir. Bu bakımdan gelenek, geçmişten bugüne gelen, bugünde var olan ve geleceğe de uzanacak “ek” bir yapıcı öz yahut “maya”dır. Gelenek sadece tarihteki yaşanmış hadiselerden ibaret değildir. Gelenek biz ona bir şey kattığımızda onun ruhunu kendi ruhumuzda teneffüs etmeye başladığımızda hayatıyet kazanan ve süreklilik arz eden bir şeydir.

Yüzyıllar sonra Hacı Bektaş-ı Veli, onun yolundan gittiği erenler, arifler, mutasavvıflar, dedeler canlar bizim yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor.

Maddenin dar dünyasında bir mana krizi yaşayan insanın bir çıkışa, kurtuluşa ihtiyacı var. Madde dünyası elbette önemli göz ardı edilemez. İslam geleneği de maddi dünyayı içinde yaşadığımız âlemi hiçbir zaman yok saymamıştır, hafife almamıştır, gidin ve o âlemi imar edin, inşa edin, kurun adaleti tesis edin demiştir. O yüzden İslam medeniyet geleneği çok güçlü bir formda ortaya çıkmıştır. Şehirleri, mimarisi, ekonomisi, sanatı, müziği, şiiri ile maddi dünyayı en güzel en rafine şekilde inşa eden bir medeniyet geleneğine sahibiz.

Fakat o maddeyi ayakta tutan şey içindeki ruhtur, manadır. Kur’an-i Kerim, “Biz insanı en güzel şekilde yarattık” diyor. Bunu bizim geleneğimiz insanı eşrefi mahlûkat olarak tabir ve tasvir etmiştir. İnsan yaratılmışların en şerefliisidir. Çünkü ondan bir sonsuzluk ruhu vardır. Çünkü özünde taşıdığı mana insanı bütün varlıklardan ayrı kılar.

Yine bu yüzden Kur’an-i Kerim âlemin insana musahhar kılındığını yani onun emrine verildiğini söyler. Ama bu aynı zamanda insana büyük

bir sorumluluk yüklemiştir. İnsan sahip olduğu özgürlük ve yetki oranında da sorumluluk sahibi olmak zorundadır.

Bu yüzden de insan kelimesi bilindiği üzere iki kökten gelir. Birisi “Nese” köküdür, unutmak demektir. İnsan unutan varlıktır. İnsana unutmaması için hep bir şeyler hatırlatılır. Her vahiy, her peygamber, her veli insana hakikatini, özünü hatırlaması için gönderilen bir hatırlatıcıdır, bir uyarıcıdır. O yüzden Kur’an kendisine bir zikir der. Kur’an bir zikirdir ve zikir kelimesi de hatırlatıcıdır. Tezekkür etmek ile aynı kökten gelir.

İnsan kelimesinin bir diğer anlamı da “Enese” kökünden gelir ve o da ünsiyet kurabilen demektir. Yani muhabbet besleyebilen kendisi ile hem cinsi ile etrafındaki varlık âlemi ile tabiat âlemi ile ve bütün bunların üzerinde bütün âlemin yaratıcısı olan Allah ile ünsiyet bağı kurabilen kişi demektir, varlık demektir. Ünsiyet güçlü olduğu oranda insan kendisi ve tabiat ile barış içinde yaşamıştır. Bu bağın koptuğu, unutulduğu dönemlerde ise insan tabiatla kavga etmiş, başka kültürlerle kavga etmiş, Rabb’i ile kavga etmiş, kendisi ile kavga etmiş ve kaybetmiştir.

Hâlbuki Hacı Bektaş-ı Veli ve onun yolundan gidenlerin bize öğrettiği şey, bu bağ, bu ruh güçlü olduğu müddetçe, insanı maddi anlamda yenebilecek hiçbir şeyin olmadığı gerçeğidir. Nitekim 13. yüzyılda Moğol istilası ile yerle bir edilen Anadolu topraklarını çok kısa bir sürede tekrar ayağa kaldıran, tekrar imar eden, tekrar o medeniyet ruhunu kuran yine bu erenler ve onların manevi öğretmenleri olmuştur.

Daha sonra ise tarihe baktığımızda adeta Moğol istilası hiç yaşanmamış gibi bir büyük medeniyet hamlesi-

nin bir maneviyat yürüyüşünün yeniden başladığını görürüz.

İşte bu da Hoca Ahmet Yesevi’den Hacı Bektaş-ı Veli’ye Taptuk Emre’den Yunus Emre’ye Hz. Mevlana’dan Sarı Saltuk’a, Somuncu Baba’ya ve günümüze kadar devam eden ilim irfan geleneğinin büyük bayraktarları, mürşitleri, kılavuzları sayesinde inşa edilmiş bu maneviyat ve medeniyet yolunun en güzel örneğidir.

Hacı Bektaş-ı Veli, “Gelin canlar bir olalım” dediğinde işte o “can” dediği insan eşrefi mahlûkat olan insandı. İşte o can dediği insan kendisi ile hemcinsleri ile diğer insanlar ile eşya ile varlıklar ile hayvanlar ile bitkiler ile ve hepsinin üzerinden rabbi ile o ünsiyeti ve muhabbeti kurabilmiş ve ona göre yaşamış bir insandı.

Bugün bunu tekrar hatırlamaya, tezekkür etmeye her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var. Bu yola her zamankinden daha çok ihtiyacımız var.

Bölmek kolay bütünlemek zordur. Ufalamak kolay ulamak zordur. Bu irfana ve gönül zenginliğine sahip olduğumuz zaman dünyanın en büyük ve en medeni toplumlarından birisi oluruz.

Bu topraklarda bütün canların bir olduğunu bütün dünyaya haykıracağız. Bizim yolumuz irfan yolu, bizim mektebimiz irfan mektebidir.

İnsanı ve insanlığı kirleten bir takım sözlerin üstünü örtecek olanlara asil duruşumuzla, birliğimizle, beraberliğimizle irfan mektebinin o gönül zenginliği ile aslan ile ceylanın aynı kucakta kardeşçe yaşadığı anlayış ile cevap vererek;

“Bir olacağız iri olacağız ve diri olacağız.”